ΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ - ΑΡΜΑΤΟΛΩΝ - "ΚΑΚΟΥΡΓΩΝ" ΣΟΥΛΙΩΤΩΝ κ.λπ. κ.λπ.

Το Πατριαρχείο επικηρύσσει τους Έλληνες και τον εθνικο-απελευθερωτικό μας αγώνα

Πατριάρχης Γεώργιος Σχολάριος, ο πρώτος Οικουμενικός Πατριάρχης, παραμονές της Άλωσης:

«...*Τους γουν δυσσεβείς και αλάστορας* (=καταραμένους) *τούτους Ελληνιστάς... πυρί και σιδήρω και ύδατι και πάσι τρόποις εξαγάγετε της παρούσης ζωής... Ράβδιζε, είργε* (=φυλάκιζε), *είτα γλώσσαν αφαίρει, είτα χείρα απότεμνε· αν και ούτως μένη κακός, θαλάττης πέμπε βυθώ.*» (Σ. Λάμπρου, «Παλαιολόγεια-Πελοποννησιακά», τ. Β , σ. 247.)

Γρηγόριος Ε΄ κατά των Ελληνικών ονομάτων

[Λίγο πριν από το 1821 αρκετοί μορφωμένοι υπόδουλοι άρχισαν να αποκηρύττουν τα χριστιανικά τους ονόματα και να παίρνουν ελληνικά, τα δε παιδιά τους τα βάπτιζαν με ονόματα αρχαίων Ελλήνων σοφών, ηρώων κ.λπ. Ο Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε εξέδωσε το 1819 την κατά Ελληνικών ονομάτων εγκύκλιο προς τους αρχιερείς, που ακολουθεί.]

«*Και η κατά καινοτομίαν παρά ταύτα εισαχθείσα των παλαιών ελληνικών ονομάτων επιφώνησις εις τα βαπτιζόμενα βρέφη των πιστών, ως ηκούσαμεν, λαμβανομένη ως μία καταφρόνησις της χριστιανικής ονοματοθεσίας, είναι διόλου απροσφυής και ανάρμοστος· όθεν ανάγκη η Αρχιερωσύνη σας να διαδώσητε παραγγελίας εντόνους εις τους Ιερείς των ενοριών σας, και νουθεσίας πνευματικάς εις τους ευλογημένους επαρχιώτας σας, δια να λείψη τουντεύθεν και η κατάχρησις αύτη, και αφεθέντες της ακαίρου και μηδέν εχούσης το χρήσιμον φιλοτιμίας και επιδείξεως οι γονείς και ανάδοχοι να ονοματοθετώσιν εις το εξής εν τω καιρώ της θείας και μυστικής αναγεννήσεως τα ειθισμένα ταις ευσεβέσιν ακοαίς πατροπαράδοτα χριστιανικά ονόματα των εγνωσμένων τη Εκκλησία και των ενδόξως υπ' αυτής εορταζομένων Αγίων, δια να είναι έφοροι και φύλακες των βαπτιζομένων νηπίων και ταχείς και αδιάλειπτοι χορηγοί της χάριτος αυτών εις τους μετά πίστεως.*»

Κατά Ευκλείδη: Ο αφορισμός του Ανθρακίτη

[Ο ιερέας-δάσκαλος Μεθόδιος Ανθρακίτης, που καταδικάστηκε από το Πατριαρχείο και φυλακίστηκε στις 30-11-1723, γιατί δίδασκε σε επιστολή του προς τους προκρίτους των Ιωαννίνων, που έγραψε μετά τη δίκη του (30-11-1723) αναφέρει: «*Γενομένης συνόδου παρεστάθηκα έμπροσθέν τους. Πόσοι ήσαν δεν δύναμαι να μετρήσω. Μου παρουσίασαν τα τετράδια διδασκαλίας μου με γνώμες από αρχαίους φιλοσόφους και την Γεωμετρίαν του Ευκλείδου. "Είναι δικά σου;"... "Δεν είναι δικές μου γνώμες, είναι γνώμες των φιλοσόφων." Τα κατεδίκασαν και τα έκαυσαν. Την άλλην Κυριακήν άναψαν φωτιά εις τρία μέρη της αυλής των Πατριαρχείων. Ολόγυρα, δια να ευχαριστηθούν το σωτήριον θέαμα, ευρίσκοντο κληρικοί και λαός άπειρος, γεμιτζήδες, παπουτσήδες, ραφτάδες. Συναθροίζουν Λογικές, Φυσικές, Ευκλείδην και έτερα Μαθηματικά και τα ρίπτουν στις πυρές. Οι φλόγες αντιφέγγισαν στα πρόσωπά τους, όχι όμως το φως μα τα σκοτάδια... Μου ζήτησαν να ομολογήσω, ότι παρεκινήθην από σατανικήν συνεργίαν, εθελοκακίαν και φρενοβλάβειαν και να τα αναθεματίσω ως δυσσεβή και γέμοντα πάσης βλασφημίας και ότι ουδέποτε πλέον θα διδάξω, ειδάλλως θα είμαι υπόδικος τω αιωνίω αναθέματι.*» (Δ. Φωτιάδης, «Η Επανάσταση του '21», τ. Α , σελ. 160.) Το επίσημο κείμενο της καθαίρεσης του Μεθοδίου του Ανθρακίτου (Ιερεμίου Γ , «Καθαίρεσις διεξοδική του κακοΜεθοδίου, του όντος από την επαρχίαν Αχρίδος, δια τα μιαρά και ασεβείας γέμοντα συγγράμματα αυτού», εκδ. 1720 μ.Χ., τ. 3, σελ. 868-873):]

- «*...Αλλά το του λόγου κακόν Ιλιάς και ρήματα καταποντισμού μυρία τε και βλασφημίαι σποράδην τη πονηρά εκείνη συγγραφή εμπεριέχονται...*» (σελ. 871).

- «*...Αλλά και της Επικουρείου αιρέσεως δήλός εστιν (ο Μεθόδιος) αντεχόμενος από τε του λόγου και του τρόπου, ως έγνωμεν, ηδονήν τ' αγαθόν τιθέμενος, και πάντα εις τούτο φέρει αυτό, ο,τι μη πάρεργον, οιά τις εμπαθής και φιλόσαρκος και αγενής, των ηδονών ανδράποδον...*»

- «*...Πλην τινα διόρθωσιν δέξαιντο αυτά, διόλου διεφθαρμένα και αναμίξ ταις βλασφημίαις συμπεφυρμένα, ουχ ήττον της Αναξαγόρου πανσπερμίας τα πάντα εν πάσι τιθέμενα, μηδέποτε διακριθησόμενα, ων το καλόν απιστία, και ύβρις παν ο πιστεύεται...*» (σελ. 872).

Οι 4 πατριαρχικές επιστολές κατά της Επανάστασης των νησιωτών

το 1770-1774 (Ορλωφικά)

[Τα Ορλωφικά ήταν η σημαντικώτερη προ του 1821 επαναστατική κίνηση των Ελλήνων και κράτησε 4 χρόνια. Παράλληλα με το κίνημα αυτό ο Ρωσικός στόλος είχε κατανικήσει επανειλημμένα μοίρες του σουλτανικού στόλου και κυριαρχήσει στο Αιγαίο με βάση του την Παροικιά της Πάρου. Οι επιστολές που ακολουθούν στάλθηκαν από τους Οικουμενικούς Πατριάρχες Προκόπιο Α΄ τὸν Ριζομάντη και Νεόφυτο Ζ΄ πρὸς τον «ἔξαρχον παντός Αιγαίου Πελάγους» μητροπολίτη Παροναξίας Νεόφυτο.]

Επιστολή πρώτη

• «*Προκόπιος ελέω Θεού Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικός Πατριάρχης.*

» Ιερώτατε μητροπολίτα Παροναξίας, υπέρτιμε και έξαρχε παντός Αιγαίου Πελάγους, εν αγίω Πνεύματι αγαπητέ αδελφέ και συλλειτουργέ της ημών μετριότητος, κυρ Νεόφυτε, χάρις είη σοι και ειρήνη παρά Θεού. [...]

» Όθεν επειδή συνέπεσεν ο πόλεμος της κραταιάς ταύτης βασιλείας (σ.σ. του Σουλτάνου) προς το έθνος των Ρώσσων και είναι ενδεχόμενον εκείνοι με απατηλάς πανουργίας να κινούν και εις τους αυτόθι μεμακρυσμένους ανθρώπους των εκ μέρους των με σχήμα καλογήρων, δια να περιέρχωνται και να απατώσι τους απλουστέρους, και με πανουργίαν και δολιότητα να διαφθείρωσι την πίστιν και το σαδακάτι (=όρκος υποταγής) *των αυτόθι ρεαγιάδων της κραταιάς βασιλείας, δια τούτο εντελλόμεθα και τη ιερότητί σου σφοδρώς, να δίδουν είδησιν ευθύς προς την ιερότητά σου, διατί αλλέως θέλουν παιδευθή μεγάλως ύστερον με μεγάλην σφοδρότητα, και όπου εύρης τοιούτον κακοκαλόγηρον οπού να είναι το γένος του και η πατρίς του και η πολιτεία του άγνωστος και αφανής, και οπού να περιέρχηται χωρίς σενέτια* (=πιστοποιητικά έγγραφα)*, ευθύς να τον αλυσοδέσης και ασφαλώς με άνθρωπόν σου σιδηροδέσμιον να τον εξαποστέλλης προς ημάς ενταύθα εις βασιλεύουσαν χωρίς αναβολήν η απροσεξίαν σου όντας βέβαιος ότι αν εις κανένα μέρος της επαρχίας σου περιέρχηται τοιούτος καλόγηρος και δεν τον πιάση η ιερωσύνη σου, τότε απροκριματίστως θέλεις πάθει όσα μήτε στοχάζεσαι, δια την αμέλειάν σου ταύτην, χωρίς κανένα έλεος, και θέλεις μετανοεί ανωφελώς.*»

Επιστολή δεύτερη

• «*Προκόπιος ελέω θεού Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικός Πατριάρχης.*

» Ιερώτατε μητροπολίτα Παροναξίας, υπέρτιμε και έξαρχε παντός Αιγαίου Πελάγους, εν αγίω Πνεύματι αγαπητέ αδελφέ και συλλειτουργέ της ημών μετριότητος, κυρ Νεόφυτε, χάρις είη σοι και ειρήνη παρά Θεού. [...] να περιεργάζεσαι μήπως εκ μέρους των πολεμίων προχωρέση εις τους αυτόθι χριστιανούς επαρχιώτας σου εγγράφως η αγράφως κανένα ζιζάνιον, και αν φανή κανένα τοιούτον, ευθύς και χωρίς τινος αναβολής καιρού να πιάνης τον τοιούτον κακόν άνθρωπον, και τα τοιαύτα εξωλέστατα γράμματα, με είδησιν των αυτόθι ζαμπητάδων (=Τούρκων χωροφυλάκων) *γράφοντες προς ημάς εν τάχει και ασφαλώς τα περί της υποθέσεως ταύτης, και προσέτι εις οποίον μέρος της επαρχίας σου εύρης κανένα καλόγηρον αφανή και αγνώριστον πόθεν είναι και διατί περιέρχεται, και χωρίς να έχη εις χείρας του η ημέτερα η αρχιερατικά γράμματα, ευθύς κατά τον προσταλέντα σοι πέρυσι υψηλόν βασιλικόν προσκυνητόν ορισμόν, να τον πιάνης και σιδηροδέσμιον ασφαλώς να τον εξαποστέλλης ενταύθα εις Κωνσταντινούπολιν με άνθρωπόν σου προς ημάς, δια γράμματός σου δηλωτικού της κακίας του, δια να τον εμφανίσωμεν και τον εγχειρίσωμεν εις υψηλήν Πόρταν.*

» Ο Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος

και εν Χριστώ αδελφός.» (κ.λπ.)

Επιστολή Τρίτη

• «*Νεόφυτος ελέω Θεού Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικός πατριάρχης.*

» Ιερώτατε μητροπολίτα Παροναξίας, υπέρτιμε και έξαρχε παντός Αιγαίου πελάγους, εν αγίω Πνεύματι αγαπητέ αδελφέ και συλλειτουργέ της ημών μετριότητος, κυρ Νεόφυτε, και εντιμότατοι κληρικοί, ευλαβέστατοι ιερείς, χρήσιμοι γέροντες και προεστώτες και λοιποί απαξάπαντες ευλογημένοι χριστιανοί της επαρχίας ταύτης, τέκνα ημών εν Κυρίω αγαπητά, χάρις είη υμίν άπασι και ειρήνη παρά Θεού και παρ' ημών ευχή, ευλογία και συγχώρησις. [...] ομού με την άδειαν της πατριαρχείας μας έχοντες χρέος απαραίτητον το προς τους πολυχρονίους αυθέντας μας (= Σουλτάνους) σαδακάτι, εγράψαμέν σοι σφοδρώς περί των ανωτέρω καθώς και εις όλους τους αρχιερείς πλατύτερον και διεξοδικώτερον, με το να ηκούσαμεν ήδη ότι εις τα αυτόθι περιέρχονται μερικά κουρσαρικά πλοία εχθρών της κραταιάς βασιλείας και αητήττου. (Σ.σ. Εννοεί τον Ρωσικό στόλο, που είχε ως βάση του την Πάρο. Στο στόλο αυτό υπηρετούσε ως αξιωματικός ο Λάμπρος Κατσώνης, ο οποίος το 1789 ηγήθηκε απελευθερωτικού κινήματος ως στόλαρχος στο Αιγαίο.)

» Δια τούτο και αύθις γράφοντες δια της παρούσης ημετέρας πατριαρχικής και συνοδικής επιστολής εντελλόμεθα η αρχιερωσύνη σου με αδιάκοπον αγρυπνίαν να περιεργάζησαι, να ερευνάς και να εξετάζης εμμέσως και αμέσως κρυφίως και φανερώς οπού να μην τύχη και κανένας των επαρχιωτών σου δελεαζόμενος μόνον και μόνον από αισχροκέρδειαν, υπάγη εις την δούλευσιν των ρηθέντων εχθρικών πλοίων (σ.σ του Ρωσικού στόλου) *η μήπως εκ μέρους των πολεμίων προσχωρήση εις τους αυτόθι επαρχιώτας σου χριστιανούς εγγράφως η αγράφως κανένα ζιζάνιον η εν συντόμω ακολουθήση κανένα τι εναντίον της υψηλής θελήσεως των πολυχρονίων αυθεντών μας και ερευνώντας περί τούτου με λεπτομερή ακρίβειαν να εξετάζης επιμελώς να μην τύχη, ο μη γένοιτο, και προσχωρήση κανένας με τρόπον μετασχηματισμένον η άλλως πως επί ματαίω σκοπώ του να απατήση και να δελεάση τάχα κανένα των πιστών χριστιανών η και αν φανή κανένας τοιούτος, ευθύς και χωρίς αναβολήν καιρού να πιάνης τον τοιούτον μάταιον άνθρωπον, και τα τοιαύτα άκαρπα γράμματα, γράφοντας προς ημάς εν τάχει και ασφαλώς περί της υποθέσεως ταύτης· ει και προσέτι, εις οποίον μέρος της επαρχίας του εύρης κανένα καλόγηρον αφανή και αγνώριστον, μη έχοντα εις χείρας του ημέτερα πατριαρχικά γράμματα συστατικά η δηλωτικά της αιτίας δια την οποίαν περιφέρεται εις τα αυτόθι, ευθύς κατά τον προ δύο χρόνων προσταλέντα σοι υψηλόν βασιλικόν προσκυνητόν ορισμόν, να τον πιάνης και σιδηροδέσμιον να τον εξαποστέλλης ασφαλώς εις Κωνσταντινούπολιν με γιασακτζήν σου, η άνθρωπόν σου, γράφοντας προς ημάς εις πλάτος περί αυτού, οπού να τον εμφανίζωμεν και να τον εγχειρίζωμεν και ημείς εις την υψηλήν Πόρταν·*

» Και απλώς ειπείν να προσέχης καλώς όπου αν τύχη και ήθελεν ακολουθήσει καμμία οποιαδήποτε υπόθεσις εις τα αυτόθι, όπου πρέπει να αναφερθή εις την υψηλήν Πόρταν αμέσως κατά το δουλικόν σου χρεωστούμενον σαδακάτι να την φανερώσης προς ημάς δια γράμματός σου, οπού και ημείς να το αναφέρωμεν προς τους πολυχρονίους ημών αυθέντας· ει και αν τυχόν ήθελεν ευρεθή κανένας οπού, ο μη γένοιτο, εκτρεπόμενος της ευθείας οδού και της απαιτουμένης πίστεως, ήθελε φερθή αγνωμόνως, ει και επιχειρισθή κανένα τι εναντίον της υψηλής βουλής και θελήσεως ο τοιούτος απροκριματίστως θέλει παιδευθή με όλην την προσήκουσαν παιδείαν, ως υπεύθυνος και παραβάτης και αυτών των θείων εντολών·

» Ο Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος
και εν Χριστώ αδελφός.» (κ.λπ.)

Επιστολή τέταρτη

• *«Νεόφυτος ελέω Θεού Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικός Πατριάρχης.*

» Ιερώτατε μητροπολίτα Παροναξίας, υπέρτιμε και έξαρχε παντός Αιγαίου πελάγους, εν αγίω Πνεύματι αγαπητέ αδελφέ και συλλειτουργέ της ημών μετριότητος, κυρ Νεόφυτε, και εντιμότατοι κληρικοί [...] διο οφείλομεν πάντες να πειθαρχώμεν και να υποτασώμεθα και όσαις δυνάμεσι να δουλεύωμεν πιστώς και της χρείας καλούσης να εκχέωμεν το ίδιον αίμα και τοιούτου όντος του χριστιανικού επαγγέλματος, έχετε χρέος να επαγρυπνήτε αεί, μήποτε περιέρχωνται λεληθότως εις τα αυτόθι αγνώριστοι, εν σχήματι καλογήρων μη εχόντων όλως συστατικά αρχιερατικά γράμματα των μερών εκείνων, αφ' ων ανεχώρησαν, η άλλοι υποκρινόμενοι ότι εισί ιατροί και έμποροι, υποσπείροντες λόγους δολίους και εναντίους τη αμωμήτω ημών πίστει, και τη οφειλομένη υποταγή προς το επικείμενον ημίν υψηλόν και κραταιόν δοβλέτι και έχοντες μεθ' εαυτών εντετυπωμένα έγγραφα και άλλα εξωλέστατα βιβλίδια διερεθίζοντες παρακινώσι τους ευήθεις και απλουστέρους των χριστιανών, δελεάζοντες εκείνους δια να κατακρημνίσωσι και να φέρωσιν εις την εαυτών απώλειαν, εξομοιούντες εαυτοίς αντάρτας και αποστάτας. Των τοιούτων τοίνυν τα θολερά νάματα ως ψυχοφθόρα, ως κόλασιν αιώνιον προξενούντα, να αποφεύγετε και να βδελύττεσθε· "πας γαρ ο αντιτασσόμενος τη εξουσία τη του Θεού διαταγή ανθέστηκεν, οι δε ανθεστηκότες εαυτοίς κρίμα λήψονται και τιμωρίαν ατελεύτητον", τους οπωσδήποτε δε φωραθέντας τοιούτους απατεώνας και δολίους και υποσπείροντας λόγους ανταρσίας η εντετυπωμένα έγγραφα, και άλλα κατά την πονηράν αυτών επίνοιαν εξωλέστατα βιβλιάρια, να φροντίζητε εις το να κρατώνται και να καθυποβάλλωνται εις ειρκτάς και φυλακάς, και να μένωσι περιωρισμένοι εν τηρήσει δημοσία και αμέσως να αναγγείλητε υμίν εν αληθείαις, δια κοινής ενυπογράφου αναφοράς, δηλοποιούντες το δράμα (= σύλληψη) των τοιούτων εξωλεστάτων, και τα ονόματα αυτών, δια να αναφέρωμεν και ημείς κατ' οφειλήν απαραίτητον τοις πολυχρονίοις και ευμενεστάτοις υμών αυθένταις· έργον έχοντες μετά σπουδής και προσοχής μεγάλης, ίνα μη τις απατηθή εκ των τοιούτων, επειδή όσοι έφθασαν να δελεασθώσιν εξ αβουλίας η απροσεξίας περιέπεσον εις τα βάραθρα της απωλείας και έπαθον ου μόνον σωματικώς αλλά και ψυχικώς, και ουκ εστιν εκείνοις παρά Θεού ιλασμός και σωτηρία.

» Ο Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος
και εν Χριστώ αδελφός.» (κ.λπ.)

Μητροπολίτης Ιωαννίνων κατά «κακούργων» Σουλιωτών

• «*Ευγενείς προεστώτες και λοιποί κάτοικοι της Πάργας, σας εύχομαι και σας ευλογώ πατρικώς.*

» Ένας καλός και άγρυπνος ποιμήν χρεωστεί να προφυλάττη πάντοτε τα πρόβατά του από κρημνούς, βράχους και άγρια θηρία, και τότε τα κερδίζει και τα χαίρεται· και εγώ λοιπόν ως καλός ποιμήν των λογικών μου προβάτων χρεωστώ να προφυλάττω αυτά πάντοτε από πάσαν βλάβην και απώλειαν· και άλλοτε σας έγραψα, και προφορικώς, όταν απέρασα από την πατρίδα σας, ωμίλησα και σας εσυμβούλευσα πνευματικώς και πατρικώς να τραβήξετε χέρι από τους Σουλιώτας, να μη τους δίδετε καμμίαν βοήθειαν, ούτε εις τον τόπον σας να τους δέχησθε, επειδή είναι κακούργοι και φερμανλίδες (= επικηρυγμένοι) από το δοβλέτι, και όποιος δέχεται τοιούτους κακούργους πίπτει και αυτός εις την ιδίαν οργήν του υψηλού δοβλετίου, και εις το τέλος αφανίζεται από το πρόσωπον της γης.

» Σεις όμως, η από ανοησίαν σας η ισχυρογνωμίαν σας η ξένας κακάς συμβουλάς παρακινούμενοι, δεν εδώκατέ ποτε ακρόασιν και κλίσιν εις τας πατρικάς και σωτηριώδεις δια την πατρίδα σας νουθεσίας μου· ακούτε και ακολουθάτε, ως μανθάνω, τας συμβουλάς του (σ.σ αγωνιστή Χριστόφορου) Περραιβού, ο οποίος σας απατά, δεν ηξεύρετε, ότι αυτός με κάποιον Ρήγαν Θεσσαλόν (= Φεραίον) *και άλλους μερικούς παρομοίους λογιωτάτους συνεννοημένοι με τους Φραντζέζους εσκόπευον να κάμνουν επανάστασιν κατά του κραταιοτάτου Σουλτάνου; Αλλ΄ ο μεγαλοδύναμος θεός τους επαίδευσε κατά τας πράξεις των με τον θάνατον, οπού τους έπρεπε, μόνος δε ο Περραιβός εσώθη δια τας ιδικάς σας αμαρτίας· λοιπόν, αν θέλητε την σωτηρίαν και ευτυχίαν σας, τραβάτε χέρι, ως προείπα, από την φιλίαν των Σουλιωτών και συμβουλάς του Περραιβού, και ζητήσατε το γρηγορώτερον την χάριν και σκέπην του υψηλοτάτου Βεζύρη* (=Αλή Πασσά), *την οποίαν ελπίζω να την λάβετε, επειδή, όταν ιδώ την μετάνοιάν σας, θέλει προσπέσω εις τα γόνατά του να τον παρακαλέσω να συγχωρήση τα απερασμένα σφάλματά σας, οπού αρνηθήκατε την συμφωνίαν οπού εκάμετε με την υψηλότητά του, και είμαι βέβαιος ότι δεν θα πέση κάτω ο ριτζάς μου* (=η διαταγή μου)· *εάν όμως μείνητε αμετανόητοι, καθώς έως τώρα, τότε ο Θεός μέλλει να σας παιδεύση δια την παρακοήν σας, και το κρίμα των φαμελιών σας ας ήναι εις τον λαιμόν σας και εις τούτον και εις τον άλλον κόσμον· εγώ το πνευματικόν και πατρικόν χρέος το έκαμα, όθεν δεν σας μένει πλέον κανένα παράπονον εναντίον μου και υγιαίνετε.*

» Ιωάννινα 1801, Ιουλίου 5.
» Ιερόθεος Μητροπολίτης Ιωαννίνων
και εν Χριστώ ευχέτης.»

Ο αφορισμός των Ελλήνων αρματολών το 1805

[Το συνοδικό αυτό αφοριστικό του πατριάρχη Καλλινίκου έχει ημερομηνία αωε (1805), Οκτωβρίου κε (25).]

• «*Καλλίνικος ελέω Θεού Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικός Πατριάρχης.*

» Θεοφιλέστατε αρχιεπίσκοπε Δημητζάνης, εν αγίω Πνεύματι αγαπητέ αδελφέ και συλλειτουργέ της ημών μετριότητος, κυρ Φιλόθεε, και εντιμότατοι κληρικοί, ευλαβέστατοι ιερείς και τίμιοι προεστώτες και δημογέροντες και κοτζαμπασίδες και πρόκριτοι και λοιποί απαξάπαντες ευλογημένοι χριστιανοί της επαρχίας ταύτης, τέκνα εν Κυρίω ημών αγαπητά, χάρις είη υμίν και ειρήνη παρά Θεού. Η κραταιοτάτη και ευεργετικωτάτη εις ημάς βασιλεία, το δικαιότατον και πολυχρονιώτατον δοβλέτι, με το να προνοήται πάντοτε δια την ησυχίαν και καλήν κατάστασιν όλων των υπηκόων και πιστών ραγιάδων, όπου είναι υποκείμενοι εις την βασιλικήν του επικράτειαν και με το να επαγρυπνή και προστάζη με πάσαν δύναμιν όλους τους ηγεμόνας και κυβερνήτας, όπου ευρίσκονται εις κάθε χώραν και τόπον δια να

έχουν μεγάλην επιστασίαν και προσοχήν εις εκείνα, οπόσα αρμόζουν εις εξολόθρευσιν και τέλειον αφανισμόν των κακοποιών ανθρώπων και εις εκείνα οπού συγχύζουσι και προξενούν ταραχήν εις την κοινήν και την κατά μέρος ασφάλειαν δια την αποφυγήν της δεινής τιμωρίας και παιδεύσεως, τας οποίας είναι απαραίτητον να πάθωσι και δοκιμάσωσι όσοι από εσάς φέρονται εναντίοι της υψηλής προσταγής από κακοπροαίρετον γνώμην τους. […]

» Και κατά το παρόν με το να εβεβαιώθη η κραταιοτάτη βασιλεία και το υψηλόν δοβλέτι, ότι πολλοί κακοποιοί κλέπται από τους ιδίους μωραΐτας παραφυλάττουν εις ταις στράταις και σκοτώνουν κρυφίως και με απάτην τους διαβάτας και άλλοι πάλιν αυθαδώς με όπλα και άρματα αντιστέκονται μετά των σεϊμένιδων. Από το άλλο μέρος πολλοί από τους κοτζαμπασίδες και δημογέροντας (χωρίς να έχετε είδησιν εσείς οι ιερωμένοι, ως είμεθα βέβαιοι) με μίαν πρόφασιν, ότι εις τον τάδε καζάν εφάνησαν κλέπται και εσκότωσαν τον τάδε διαβάτην και ακολούθως δια να ταιριαχθώσιν εδόθησαν τόσα άσπρα και άλλοτε πάλι λέγουν ότι οι κλέπται έπιασαν τον τάδε άνθρωπον εις την στράταν και τον επήραν σκλάβον και δια την εξαγοράν του εδόθησαν τόσα άσπρα και με αυτάς τας αιτίας χαρατζώνουσι με πλήθος άσπρων τους πτωχούς ραγιάδες, χωρίς έλεος και καμμίαν συνείδησιν και κερδίζουν άσπρα ασεβώς και παρανόμως και κάνουσι τον εαυτόν τους όμοιον με τους κακοτρόπους κλέπτας και, δια να είπωμεν καλύτερα, χειρότερον από αυτούς και νομίζουσιν ένα τυχερόν εύρημα το να είναι οι κλέπται, δια τα εδικά τους τέλη και κέρδη, και ακολούθως όχι ότι δεν συμβοηθούσιν, αλλά και εκ του εναντίον κρυφίως και με τρόπους πλαγίους και μυστικούς γίνονται εμπόδιον εις την καταστροφήν και αφανισμόν αυτών των κακοποιών κλεπτών. Και επειδή κάθε πρόφασις και αιτία είναι αβέβαιος και ανεμπίστευτος, ότι δεν έχουν καμμίαν μετοχήν με τους κλέπτας οι μωραΐταις, ωσάν οπού ο Μωρέας από όλα τα μέρη κατά την φυσικήν κατάστασιν είναι περιτρυγισμένος με θάλασσαν και διατρέφει πάντοτε τους ιδίους μωραΐτας και με ευκολίαν φυλάττεται σίγουρα από κάθε διάφορον εμβασίαν των κακοποιών αυτών από τα έξω μέρη και το περισσότερον, οπού έχει και διωρισμένους δια περισσοτέραν φύλαξιν τόσους και τόσους μπελουκμπασίδες, τζερβετζίδες και άλλους καπομπασίδες εις κάθε πολιτείαν και χωρίον. […]

» α) Κεφάλαιον προστάζει ότι εις οποίον χωρίον η τζιφλίκι ευθύς οπού φανώσιν οι κλέπται, οι προεστώτες και δημογέροντες εκείνων των χωρίων φανερώνοντες εις τους κοτζαμπασίδες του καζά, εκεί οπού υποτάσσονται τα χωρία και τζιφλίκια, έχουσι χρέος οι κοτζαμπασίδες χωρίς αργοπορίαν να πιάνωσι τους τοιούτους κλέπτας και να τους δίδωσι εις τον βοϊβόνδαν και ζαπίτην (Τούρκους χωροφύλακες) και εις τους αγιάννηδες, από τους οποίους να αποστέλλωνται εις τον Μόρα βαλή πασιά εφέντην μας, δια να λάβωσι κατά νόμους τα επίχειρα της κακίας των. Ανίσως δε οι ρηθέντες προεστώτες και δημογέροντες του χωρίου και τζιφλικίου η οι κοτζαμπασίδες των καζάδων από αμέλειάν των ήθελε φανώσιν ενάντιοι εις την υψηλήν βασιλικήν προσταγήν, παραβλέποντες τους τοιούτους κακοποιούς κλέπτας, αφ' ου δοκιμάσωσι βαρυτάτην και μεγάλην ζημίαν εις άσπρα θέλει θανατωθώσι με σκληρόν και πικρόν θάνατον, δια να γίνουν και παράδειγμα εις όλους. […]

» β) Όλοι οι κοτζαμπασίδες του καθ' ενός καζά έχουσι χρέος να βάλωσιν όλους τους ευρισκομένους ραγιάδες εις τα χωρία και τζιφλίκια εις τους αναμεταξύ των κεφιλεμέδες, ώστε οπού να υπόσχεται ο ένας δια τον άλλον, και από τους κοτζαμπασίδες να πέρνωνται ιδιοχείρως γεγραμμένοι κεφιλεμέδες και να απερνούν εις το σιγκίλλι του ιερού μεχκαμέ της Τριπολιτζάς.

» γ) Το εναντίον δε μεταξύ εις αυτούς τους κεφιλεμέδες, οποίος από τους ραγιάδες ήθελε φανή κλέπτης και κακοποιός, ο μητροπολίτης εκείνος όπου ορίζει τον καζάν εκείνον, από τον οποίον ευγαίνουν οι κλέπται, θέλει αποδιωχθή από την επαρχίαν του, με απόφασιν κατά το παλαιόν υψηλόν φερμάνι, ότι να μην πέρνη ποτέ άλλην επαρχίαν.

» δ) Κατά τον κεφιλεμέ οπού ήθελε γένη, οποίος από τους ραγιάδες ήθελε σκοτώση κανένα άπταιστον, οι πρώτοι κοζαμπασίδες του καζά εκείνου η του χωρίου η τζιφλικίου, οπού ήθελε γένη ο φόνος, έχουσι χρέος να παραστήσωσι τον φονέα, παραδίδοντές τον εις τον βοϊβόνδαν και αγιάννηδες, από τους οποίους να στέλλεται ο φονεύς με ιλάμι της ιεράς κρίσεως εις τον υψηλότατον πασιά εφέντην μας.

» ε) Τα πράγματα και υπάρχοντα του φονέως με ίζινι της ιεράς κρίσεως, να πωλώνται και να δίδωνται εις τους κληρονόμους του σκοτωμένου· αν ίσως και ο φονεύς εκείνος δεν ήθελεν έχει πράγματα και μούλκια, πρέπει εκείνοι οπού ευρίσκονται εις τον καζάν εκείνου η εις το χωρίον η εις το τζιφλίκι, εις το οποίον έγινε ο φόνος δια δυσώπησιν και ανάπαυσιν των κληρονόμων του φονευθέντος θέλει αποδοθή και η τιμή του αίματος και να δίδουν και υπόσχεσιν ότι ανίσως και ο φονεύς εκείνος ήθελε φύγει να μη γυρίση εις το εξής πώποτε οπίσω εις τον καζάν εκείνον η εις το χωρίον η εις το τζιφλίκιον. [...]

Λαϊκή ξυλογραφία του ιη΄ αι., που παριστάνει τη σύλληψη κατόπιν προδοσίας υου ασθενούντος αρματολού Κατσαντώνη από τους Τούρκους. Η καταδίωξη και εξόντωσή του επιτεύχθηκε λίγους μήνες μετά τον αφορισμό των αρματολών από το Πατριαρχείο. Στο βάθος ο λαϊκός καλλιτέχνης εικονίζει τον καταδότη του ήρωα, μοναχό Καρδερίνη.

» Ανίσως όμως καθένας από σας δια την πλεονεξίαν του, δια να ωφελή τον εαυτόν του, κατατυραννή ασεβώς και βασανίζη τους πτωχούς ραγιάδες με παράνομα και άδικα χαράτζια και παρσίματα και νομίζη ένα τυχηρόν εύρημα δια τα χωριστά άλλα τέλη το να ευρίσκωνται κακοποιοί εις αυτήν την λησταρχικήν ζωήν, και χαίρωνται εις τα φονικά, και προδίδουν τους ανθρώπους δια να σκοτώνωνται, ούτος θέλει πέση εις τας πολιτικάς παιδείας και εις τας εκκλησιαστικάς ημών κατάρας και αφορισμούς καθώς και συνοδικώς γράφοντες αποφαινόμεθα εναντίον εις τους τοιούτους, ότι όταν εις το εξής δεν ήθελε κάμωσι με προθυμίαν και μεγάλην υπομονήν, κατά τας σταλείσας υψηλάς βασιλικάς προσταγάς και φερμάνια και δεν ήθελε παύσωσιν από τας τοιαύτας ασυγχώρητους κακίας και πονηρίας, υπάρχωσιν αφωρισμένοι, κατηραμένοι και ασυγχώρητοι, και μετά θάνατον άλυτοι, και τυμπανιαίοι και πάσαις ταις πατριαρχικαίς και συνοδικαίς αραίς υπεύθυνοι και ένοχοι του πυρός της γεέννης, και τω αιωνίω αναθέματι υπόδικοι· όθεν, δια να μην πάθετε τα τέτοια μισητά και αποτρόπαια, ποιήσατε ως γράφομεν εξ αποφάσεως· η δε του Θεού χάρις είη μεθ' υμών.

» αωε (1805). Οκτωβρίου κε (25).
» Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος και εν Χω αδελφός και ευχέτης» κ.τ.λ.

Ο αφορισμός της Μπουμπουλίνας

[Πρόκειται για τον αφορισμό της ηρωίδας από τον Πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε , που έλαβε χώρα τον Οκτώβριο του 1820. Επίσημη αφορμή για την πράξη αυτή φέρεται μία κληρονομικής φύσεως οικογενειακή διαφορά μεταξύ των δύο υιών του δευτέρου συζύγου της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας και των προγονών της Γιάννη και Παντελή Μπούμπουλη με την ίδια. Το Πατριαρχείο αντί άλλης μεσολαβητικής ενέργειας επέβαλε σφοδρό επιτίμιο στη Σπετσιώτισσα καπετάνισσα και αγωνίστρια. Η αυστηρότητα αυτής της απόφασης, που καθίσταται πρόδηλη και από τη λεκτική της διατύπωση, υπεμφαίνει, ότι τα βαθύτερα αίτια που την προκάλεσαν θα πρέπει να αποδοθούν στις πολιτικές συνεργασίες του Φαναρίου με την Υψηλή Πύλη.]

- *«Γρηγόριος ελέω Θεού Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικός Πατριάρχης.*

» Ιερώτατε Μητροπολίτα Ναυπλίου και Άργους και υπέρτιμοι, ευλαβέστατοι ιερείς, τιμιώτατοι κοτζαμπασίδες και χρήσιμοι προεστώτες της επαρχίας ταύτης και της νήσου Σπέτζης, χάρις είη υμίν και ειρήνη παρά Θεού. [...] αποφαινόμεθα συνοδικώς μετά των περί ημάς ιερωτάτων Αρχιερέων και υπερτίμων, των εν αγίω Πνεύματι αγαπητών ημών αδελφών και συλλειτουργών, ίνα η ρηθείσα Λασκαρίνα, αν μη, άμα το ακούσαι και ιδείν το παρόν ημών συνοδικόν γράμμα, τον Θεόν φοβηθείσα και την αιώνιον κόλασιν εν νω θεμένη, [...] και οι γιγνώσκοντες τους έχοντας και κρύπτοντας πράγματα η άσπρα του αποθανόντος, [...] οποίοι αν ώσιν, άνδρες η γυναίκες, συγγενείς η ξένοι, ομού αφωρισμένοι υπάρχωσι, και κατηραμένοι, και ασυγχώρητοι, και μετά θάνατον άλυτοι, και τυμπανιαίοι· αι πέτραι και ο σίδηρος λυθείησαν, αυτοί δε μηδαμώς· κληρονομήσειαν την λέπραν του Γιεζή και την αγχόνην του Ιούδα, στένοντες είεν και τρέμοντες επί της γης ως ο Κάιν, η οργή του Θεού είη επ' αυτούς, έχοντες και τας αράς πάντων των απ' αιώνος αγίων και των οσίων τριακοσίων δέκα και οκτώ θεοφόρων Πατέρων. Η δε ρηθείσα Λασκαρίνα προφανώς ελεγχομένη και τη πεισμονή αυτής εμμένουσα υπάρχοι και έξω της του Χριστού Εκκλησίας, μηδείς εκκλησιάσοι αυτήν, η αγιάσοι, η θυμιάσοι, η αντίδωρον αυτή διδώ, έως ποιήση ως γράφομεν και τότε συγχωρηθήσεται.

» αωκ (1820) εν μηνί Οκτωβρίω· ινδικτιώνος θ .

» Ο Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος. Ο Καισαρείας Μακάριος, ο Νικαίας Μακάριος, ο Θεσσαλονίκης Ιωσήφ, ο Τυρνάβου Ιωσήφ, ο Κυζίκου Γρηγόριος, ο Σίφνου Σαμουήλ.»

Ὕβρεις Π.Π. Γερμανού κατά Δικαίου-Παπαφλέσσα

• «*Ὅθεν οι μεν Πελοποννήσιοι έμειναν εν αμηχανία περί του πρακτέου, βλέποντες το παράκαιρον και ανέτοιμον· ο δε Δικαίος, άνθρωπος απατεών και εξωλέστατος, περί μηδενός άλλου φροντίζων ειμή τίνι τρόπω να ερεθίση την ταραχήν του Έθνους, δια να πλουτίση εκ των αρπαγών, τους εβεβαίωνεν, ότι είναι τα πάντα έτοιμα.*» (Παλαιών Πατρών Γερμανού, «Απομνημονεύματα», σελ. 21.)

Ἅγιον Ὄρος κατά Εμμανουήλ Παπά

[Ἐγγραφο των ηγουμένων των δεκαεννέα υπολοίπων μονών του Αγίου Ὄρους προς τους μοναχούς της Μονής Εσφιγμένου.]

• «*Εις την πανοσιότητά σας, άγιοι πατέρες του ιερού κοινοβίου Εσφιγμένου. Χθες ο ενδοξότατος ημών Χασεκή αγάς μας σας έγραψε μουρασελέν, δια να πιάσετε ενέχειρον τον Άρχοντα Παπάν* (=Εμ. Παπάς, έμπορος, αρχηγός της Επανάστασης των Ελλήνων της Μακεδονίας) *και τους λοιπούς, καθώς και ο ίδιος σας έγραψε. Λοιπόν σας γράφομεν και ημείς οι των είκοσι ιερών μοναστηρίων Προϊστάμενοι, οι εν τη Ιερά Συνάξει, να κάμετε το ίδιον ομοφώνως, δηλαδή να μας τους φέρετε ενταύθα αναμφιβόλως και τους ζητούμεν από εσάς αφεύκτως. Και ιδού οπού στέλλομεν επίτηδες ανθρώπους, δια να τους πάρουν. Και όσοι ακολουθούν τον Άρχοντα από τους εντοπίους πατέρας, να τον αφήσουν και να επιστρέψουν εις τα κελλιά των. Ειδέ και φανούν παρήκοοι, θέλουν υποπέσει εις οργήν μεγάλην, και θέλουν χάσει και τα οσπίτιά των. Ομοίως και όσοι άλλοι πιασθούν έχουν να παιδεύωνται. Ταύτα προς είδησίν σας και εμμένομεν.*

» 1821-18 Νοεμβρίου.

» Άπαντες οι εν τη Κοινή Συνάξει των δεκαεννέα ιερών μοναστηρίων του Αγίου Ὄρους Προϊστάμενοι.»